

A

220

VII.

10.

IMREH SÁNDOR KÉT PETŐFI -
VONATKOZÁSÚ LEVELE ÉS
GYÁSZJELENTÉSE.

RNR. ARAD. (KOLOZSV.) TÖRT. LE-
VELTÁR. - A VOLT 48-AS EREK-
LYEMŰZEUM ANYAGA.

Maros-Vásárhelyt, 1892. március 6.

IMREH SÁNDOR
ev. ref. főtanodai
nyomdavezető
által
MAROSVÁSÁRHELYTT
a legjutányosabb árakért
elvégeztetnek
mindennemű nyomdai
MEGRENDELÉSEK
Ugyint
FOLYÓIRATOK
Irodalmi művek
és
Repiraték
több nyelven
Továbbá
HIRDETME NYEK
TABELLÁK
ÁRJEGYZŐKÖK
SZÁMLÁK
NYUGTATVÁNYOK
Falragaszok
Országos vásári
JEGYZŐKÖNYVEK
Ügyvédi meghatalmazások
KÖRLEVELEK
LEVÉLFÖK
Névjegyek
NÉVNAPI KÖSZÖNTŐK
Táncszivalmi
Meghívók
ÉTLAPOK
SZINLAPOK
Kir. bír. végrehajtói- és község-
bíráskodási
NYOMTATVÁNYOK
Nász- és gyász-
JELENTÉSEK
stb. stb.

Ar. 1848-49. Történelmi Lapok² Felhívó és
szervezőségének

Kolozsvárt.

Becsés lapja 3. számában Várkonyi Endre ar.
által közölt levele, Bemnek, gr. Mikes Kele-
mennek ar., annak idejében, 1849. első felében,
megjelent volt a Kolozsvári lapokban, sőt a
pestiekben is; ezt határozottan tudom, mert
olvastam azt még akkor. Kolozsvárt ar. Ellene
a „Honvéd” s talán ar. „Radóczy Híradó” című la-
pok jelentek akkor meg. Ar. „Ellenőr-t. Kövagy
László szerveztette, főmunkatársa Dósa Dániel
volt.

Ez a levél jan. 29-án kelt (1849.), úgy ar.
nem Virakván, hanem Szelindeken lett fo-
galmarva, mivel hadsergünk a nagyszebeni első
csatánapijától (január. 21.) ugyanazon hónap 31-ig
Szelindeken állomásozott; ott volt az öreg apó
főhadiszállása^(is) a postaházban, melynek kertjé-
ben egy néhány ágyú táborozott a szebeni
út irányában, fel a hegyre. Hiszen a szelin-
deki győzelmes sebes csatánk is 1849. jan. 30-án

délután folyt le, a midőn körül voltunk véve, de az ellen-
ség vasgyűrűt minden oldalán megtörtük s elkerget-
tük estére. Az ellenség aronban a csata lezajlása után
nem vonult vissza Szebenbe, hanem összpontosult,
Magyasszén és Szelindek közt fenn a hegyen s az azt fedő
erdőségekben s aron éjszakaán egy pánsion ágyurott is Sze-
lindekre, arar véánk; de Bern apó e vicsháborúást s ramba
sem vette. - Másnap, jan. 31-én hajtott a végre Bern a mind-
nyájunk által (a kik t.i. ott voltunk) ismert sikeres demonstra-
ciót az ellenséggel szemben. Szelindekről kivonultunk
észak-nyugati irányban éppen arra a hegyre fel, a mely-
nek ellenkerő részén, délen, jó távolban, az ellenség álló-
másozott; valószínűleg azt hitte az ellenség, hogy merre-
külnék. Nem úgy történt; a midőn a magaslatra felér-
tünk: Bern váratlanul, balra, arar N. Szeben felé fordult
minket veretni, s haladtunk ez irányban sítárad léptekkel
tovább, az ellenséget s ramba sem véve, mely midőn láttuk,
hogy ez a mordulatunk nem tréfától történik; a legnagyobb
gyorsasággal vonult vissza Szebenbe, nehogy mi hamarabb
odaérkezzünk. - Bern aztán megállította hadseregét s moo-
lyogva nézett az ellenség után. - Tükrölés egy résről sem
történt. A kivonulásunk alkalmával Petőfi Gábor folytatva
Bern mellett lovagolt, polgári ^(magyar) öltönyben. Ez eseményre
nagyon élénken emlékszem, mivel mi, lovasok, körvette-
nül Bern tábornok után haladtunk. - A sikeres mordu-
lat után visszavonultunk ismét Szelindekre, a honna
másnap, febr. 1-én átmentünk Vinkovára.

A fenn említett levél keltezésével tehát annál is inkább tisztába kellene jönni, mert az, ha t. i. nem helyesen van jelölve, a későbbi történetíróra nézve nagyra fog hatni.

Hi fogalmazta a levelet? e kérdésre nézve határozott választ adni nem tudok; - azt azonban határozottan tudom, hogy gr. Bethlen Gergely, Széchenyi István tartózkodásunk ideje alatt Mátyás-huornál alvott, kedves ember volt Bemmel; folyton mellett volt; lehet, hogy ő fogalmazta.

Kiváló tisztasággal maradt a Tisztaság szerkesztője

[Később ezredes,

aláíratás szolgálja
János Sándor,
vagy Mátyás-huornál.

Maros-Vásárhelyt, 1892. márcs. 27.

IMREH SÁNDOR
ev. ref. főtanodai

nyomdavezető
által

MAROSVÁSÁRHELYT
a legjutányosabb árakért
elvéallatnak

mindennemű nyomdai

MEGRENDELÉSEK

Ugymint

FOLYÓIRATOK

Irodalmi művek

és
Röpiratok

több nyelven

Továbbá

HIRDETME NYEK
TABELLÁK

ÁRLEGYZÉKEK
SZÁMLÁK

NYUGTATVÁNYOK

Falragaszok

Országos vásári

JEGYZÖKÖNYVEK

Ügyedli megkatalmazások

KÖRLEVELEK

LEVÉLFÖK

Névjegyek

NÉVNAPI KÖSZÖNTÖK

Tánczvigalmi

Meghívók

ÉTLAPOK

SZINLAPOK

Kir. bir. végrehajtói- és község-
bíráskodási

NYOMTATVÁNYOK

Nász- és gyász-

JELENTÉSEK

stb. stb.

Az 1848-49. Történelmi Lapoké Felhívó és
szertkesztőségének

Kolozsvárt.

Donathorva f. hó 12- és 13-án kelt megfizető bírat-
mas átiratainak, tudalam tisztolattal, hogy egyes lap-
jainak átküldött 30 példányából (i. i. a 4-5. példányból)
átadás szerint 10 példányt a helyi ev. ref. kalke-
gymn és r. kath. gym. növendékei közt osztot-
tam ki. - Elárusítottam 11 példányt, a mint kö-
vetkezik:

1. Tth. Végh Lászlós ur	1 péld.	—	—	20 kr
2. " Daskó Béla ur	1 "	—	—	20 "
3. " Szabo Albert ur	1 "	—	—	20 "
4. T. Csizsár Lajos ur	1 "	—	—	20 "
5. T. Dalóczi Mihály ur	1 "	—	—	20 "
6. Dr. Lepatschokiné urassz.	1 "	—	—	20 "
7. T. Nagy Fehérvári ur	1 "	—	—	20 "
8. Mltsz Fogány Károly ur	3 "	—	—	60 "
9. Tth. Wengor Félix ur	1 "	—	—	20 "
Összesen	11 péld.	2 fut	20 kr	

Mészáros Lajos ur, a ki eddig is elő-

írató volt, előíratott apr. jún. 1/4 évre 1 fut

Befizet összesen 3 fut 20 kr

A jól jelzett összeget a mai napon a Fehér munkásság-
nak címére, postautalványgyal küldtem.

Sajnálom, hogy több pénzt nem gyűjthettem, pedig
hiatalpilag is és külön nyugtatóimban is ~~felhívta~~ ^{felhívta}
a közönséget e nemzeti ügyre vállalat támogatására. A
megmaradt példányokat még 5 krért is kínáltam, de siker
nélkül; - kérem levélre is lapra értesíteni, hogy a meg-
maradt 9 példányt visszaküldjem-e?

A lap tartalmára térve, meg kell jegyennem, hogy
az rendkívül érdekes; de leginkább miniket öreg honvéde-
ket érdekel; azaz, hogy mi értjük annak minden egyes
szavát, mondatát; de érdeklő nagyszám a jövő történel-
met, s éppen ezért kellene, hogy a mostani nemzedék
éppolyan annak ^{kiadásai} gyűjtőit, - s nem kellene, hogy na-
gyon sokan ily meggondolatlanul fejezzék ki magukat:

— Hjas! nem voltam honvéd! Engem az a
lap nem érdekelt!

Hát csak a volt öreg honvédek támogassák e la-
pot?! Hiszen azoknak nagyszám elagzott földhöz
ragadt vagyona!

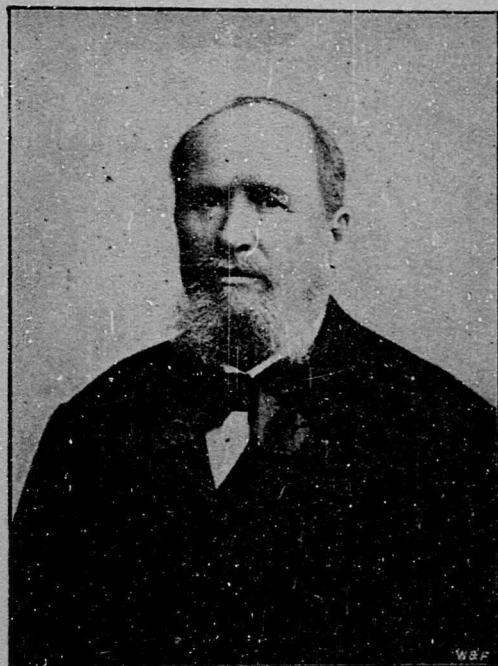
De újabb nemzedékek nem kellene megem-
gessék, hogy e lapot az öreg honvédek támogassák
anyagiilag; - ők csak dolgosra vannak bízva, már t. i., a költő
a pennát némileg forgatni tudják; az anyagi álde-
zatot pedig az újabb nemzedék hordozza meg. - Ha-
vaink lelkes hölgyei nagyon sokat segíthetnek
ez ügyben, - - ha a férfi nemzedék oly rövid-
látó.

Földy

A Matskásy Antal leveleinek első részét rendkívül érdekesnek tartja városi árvaszéki biz. szék. Keresztes Sándor 1848-49-ben Mátyás-husár naggy; - zserinte Háramorok védelmét oly igazán, teljes hűséggel, senki sem írta úgy meg, mint ez az előtte ismeretlen Matskásy Antal. Ott volt Keresztes ur is Háramorokon; tanuja volt azon naggyzerii eseményeknek; emlékezik hűen mindenre.

Na, kérem szeretettel, ha Matskásy a háramorok eseményeket oly hűen írta meg, úgy Mátyásbuzsánban is tud az 1849. július 31-én Fehéregyháza és Szeged közt lefolyt eseményeket is igaz lelkiismerettel írta meg. - A Matskásy leveleinek második részét én is rendkívül érdekesnek, mint a ki a Tetősi György nyomozását a szabadságharc lezárása óta folyton kutatom. - Nem tesz Matskásy említést a Tetősi sírjáról, de egy pár szóval világot vet azon kutatók helyes vagy helytelen eljárására, a kik ez ügyben, hosszú időn át fáradoztak. - A Matskásy leveleiben nére szerint helyes ~~ítélet~~ után, azaz a sorompón belül állnak a következő kutatók: néhai gr. Flatten Lőrinc; nagybányai törvényszéki elnök, volt honv. főbíró Gyulmány Lajos; székelykeresztúri orv. Lengyel Lőrinc, de csak néhány és szerénységgel. Ezek majd inni egy rövidke esikhet azon fontos levélről becses lapja főmárc.

Megjegyzem, hogy e gyorsan fogalmazott levelet nem a lap főmárcára írtam. Kíváncsi törtélethez maradjon a Tetősi emlékeztetője alatt a felgáyor János Sándor

* 1830. † 1895.

IMREH SÁNDOR

1848—49-iki Mátyás-husár

1895. decz. 25-én éjjel 12 órakor, élete 66. évében M.-Vásárhelyt elhunyt.

Született hajdani Dobokavármegyében, Nagy-Esküllön, 1830 április 11-én ev. ref. vallásu székely származásu szülöktől. 1848. július hóban a kolozsvári ev. ref. kollegium nyomdájából, hol mint betűszedő működött az „Ellenőr” mellett, belépett a Kossuth később Mátyás-husár nevet viselő 15 ezred 2-ik századába. 1848-ban Szamosujvárnál (1848. nov. 13. 14.) Urbán ellen; egy pár nappal később (nov. 16.) Kolozsvárnál Bem tábornok vezérlete alatt a következő csatákban vett részt, mint közharcos: Kolozsvár visszafoglalása alkalmával 1848. karácsonjakor, a midőn az Urbán hadserge szétveretett; Nagy-Szeben alatt 1849. január 21-én a jobb szárnyal: Szelindken 1849. január 30-án; Vizaknánál 1849. február 4-én s az onnan történt küzdelmes hátrálásban a piski-i hidig t. i. febr. 4., 5. 6. és 7-én E véres és vesztett csata lefolyását és a hátrálást megírta a „Vásárnapi Ujság” 1891. évi 12. 13. 14. és 15-ik számaiban. Részt vett továbbá a piski-i hidnál lefolyt véres, de győzelmes csatában 1849. február 9-én; a Jád-Borgó-Prundnál 1849. február 23-án lefolyt győzelmes csatában.

Résztvett az 1849. márczius 11-én Medgyes mellett lefolyt csatában, Perczi honvéd ezredes vezérlete alatt, a midőn egy ellenséges hadosztályt visszaűztek Erzsébetváros felé. Nagy-Szebennek 1849. márczius 11-én történt bevételét után (e csatában nem vett részt) midőn Bem az ellenséget üzte Brassó felé, Fogaras mellett Sárkányban egy roham alkalmával megsebesült (márcz 17-én) Fogarasban gyógykezeltetett Heut és Bruszt orvosok által. Felgyógyulása után ismét sorakozott bajtársai közé, míg Zsibónál letette a fegyvert. Az után besoroztatott a 62. cs. kir. gyalogezredbe, hol mint tizedes és őrmester szolgált Olaszországban 1857-ig. A katonaságtól ismét a könyvnyomdászati pályára lépett, s előbb Kolozsvárt és Budapesten működött; 1867. óta vezetője a marosvásárhelyi ev. ref. kollegium nyomdájának. I. S. szabad idejében a szabadságharczi cseményekkel Petőfi Sándor sírhelyének kutatásával foglalkozott. 1880-ban ily című füzetet írt: „Visszaemlékezés az 1848—49. évi szabadságharczra Erdélyben, írta egy volt honvéd husár.” Egy pár évvel később ily címűt: *Emlékek az 1848—49. évi szabadságharcz korszakából Erdélyben*; írta egy volt honvédhusár. 1881-ben a Petőfi Sándor sírhelyére vonatkozólag meglepő felfedezési eredményre jutott 1887-ben összes szabadságharczi emlékeit kibővítve erős meritett papírra megírta s keménybe köttetve beküldte július 2-án a budapesti nemzeti múzeumba, mely ott 1268—1887 számot nyert; másolatban szintén keménybe köttetve, beadta a marosvásárhelyi ev. ref. kollegium könyvtárába, mely „Uj gyarapodás 28. 1887. sz. a” van E füzetekben ismertette van a felfedezett Petőfi sírhelye is. Többször írt e fontos kérdésről a „Marosvidék”-ben . . . H. . . R. aláírással (vezeték és keresztnévének utolsó betűi): ugymint 1888-ban az 53., 55. 60-ik számban. 1889-ben a 2. és 12-ik számban; ez utóbbiban már nyíltan saját neve alatt. Ismertette néhai gr. Haller Józsefnek a Petőfi-sírról írt s hozzá intézett leveleinek kivonatát, jegyzetekkel kísérve az „Erdélyi Híradó” 1890. évi 119. számában; „Petőfi énekoskodása” című közleménye megjelent az „Erdélyi Híradó” 1890. évi 174. számában; „A megsértett Petőfi” ugyanazon lapnak ugyanazon évi egy másik számában „A Petőfi Sándor sírhelyéről” írt cikke megjelent ugyancsak az „Erdélyi Híradó” 1890. évi 265. számában.

„A szelindeki csata napja” című közleménye megjelent a „Kolozsvár” 1891. évi 131 és 132-ik számaiban. A „Történelmi Lapok” minden évfolyama közölt tollából történelmi adalékokat valamint több apróságot is. Nehány jó közleménye pedig soron van.

Az elhunytat decz. 27-én a ref. egyház szertartása szerint a marosvásárhelyi r. katolikusok sírkertjében levő családi sírboltba helyezték.

Béke poraira!